

Артър Конан Дойл

Смъртта на Чарлз Огъст
Милвъртън

Измина доста време от събитията, за които искам да разкажа в настоящата история и въпреки всичко трябва все пак да внимавам много. Спазих определен срок, в който дори и с недомлъвки или крайно сдържано няха морално право да оповестявам фактите. Но сега, след като главното действащо лице е недостижимо за човешкия закон, ще се опитам да пиша за този случай по такъв начин, че да не наврежда никому. Участвах от началото до края с моя приятел Шерлок Холмс така че тази история е и моя. Читателят ще ме извини за това, че някои дати или факти умишлено ще скрия, но това е с цел да не може по пътя на умозаключенията да се открие някой или някои от истинските участници в това мошеническо дело.

Беше хладна, даже мразовита зимна вечер. Холмс и аз, след като направихме една от обичайните си вечерни разходки, се прибрахме у дома. Беше около шест часа. Когато приятелят ми запали лампата, светлината падна върху поставената на масата визитна картичка. Холмс я видя и с възглас на отвращение я хвърли на пода. Вдигнах я и прочетох:

Чарлз Огъст Милвъртън
Апълдор Тауърс
Хампстед
Посредник

– Кой е този? – запитах аз.

– Най-лошият човек на Лондон – отговори Холмс, като седна и протегна крака към огъня. – Не е ли написано нещо на гърба на картичката? Обърнах я.

– Ще дойда в 6 ч. и 30 минути. Ч. О. М. – прочетох аз.

– Хм. Сега ще бъде тук. Какво изпитвате, Уотсън, когато стоите пред змиите в зоологическата градина? Не чувствувате ли погнуса и омраза при вида на тези лигави, отровни твари с техния леден поглед и зли, плоски муцуни? Точно такива усещания ме кара да изпитвам Милвъртън. По време на кариерата си съм срещал поне петдесет убийци и престъпни типове, но никой от тях не ме е отвратил в такава висока степен, както този „юнак“. А въпреки това не мога да го избегна. Трябва да знаете, че той идва по моя покана.

– Но що за човек е този Милвъртън?

– Ще ви кажа, Уотсън. Това е кралят на всички изнудвачи. Да помага небето на онзи мъж, а още повече на онази жена, чието добро име се окаже във властта му. Узнавайки техните тайни, той ще ги изстиска и

изстиска с усмихната физиономия и каменно сърце, докато не стигне докрай. В работата си е гений; в честните търговски отношения неговата школа би се класирала отлично. Неговият метод е следният: той разпространява слух, че е готов да заплати висока цена за компрометиращи писма на богати хора или лица с високо обществено положение. Този особен вид стока той получава не само от лакеи и прислужници, които не се погнусяват да предават господарите си, но и от благородни мерзавци, използвали преди това доверието или разположението на жените. Милвъртън упражнява професията си без да се скъпи. Известно ми е, че е заплатил 700 фунта на един лакей само за една бележка от два реда. В резултат той разори едно знатно семейство. Тази стока се появява на пазара, става собственост на Милвъртън и трябва да знаете, че в тази голяма столица ще се намерят стотици хора, които пребледняват, щом чуят неговото име. Никой не знае коя ще бъде следващата му жертва, защото е много богат и хитър и не му се налага да работи ежедневно. Той е в състояние да пази в продължение на няколко години своята карта и като опитен играч да я изиграе на масата, когато мизата е най-висока. Аз ви казах, че той е най-лошият човек в Лондон и наистина ви питам би ли могъл да се сравни разбойника, който в яда си убива с тояга своя другар, с този човек, който без да бърза, методично тормози душите на хората и изопва нервите им докрай, с единствената цел да увеличава богатството на своите и без това препълнени със злато чували? Рядко съм слушал Холмс да говори така разгорещено.

– Но нали има закони – възразих аз, – така че и на него може да му се намери майсторът?

– Теоретично – да, практически – не. Каква е ползата за жената, че го е натикала за няколко месеца в затвора, след като тя самата е осъдена от обществото на морална смърт, а може би и ще посегне сама на живота си? Жертвите му не смеят да парират неговите удари. Ако Милвъртън само веднъж сгреши и се опита да изнуди някое невинно лице, тогава бихме могли да го заловим, но той е хитър като дявола. Не, не, трябва да се намери друг начин на борба с него.

– А за какво ще идва сега?

– Една знатна клиентка ми повери печалния си случай. Това е лейди Ива Брейсуел – най-красивата девойка, чиято звезда изгря в светския живот през миналия сезон. Нейната сватба с херцог Дъвъркор е определена за след две седмици. В ръцете на този мерзавец има няколко необмислени, но обърнете внимание – само необмислени писма, които са и били написани от един беден земевладелец. Тези писма са достатъчни,

за да попречат да се състои сватбата. Милвъртън ще ти изпрати на херцога, ако не му бъде заплатена голяма сума. Поръчано ми е да се срещна с него и по възможност да преговаряме.

В този момент на улицата се чу конски тропот и скърцане на коле-ла. Погледнах през прозореца и видях великолепна карета, запрегната в двойка чудесни коне; ярката светлина на фенера се отразяваше от блестящите задници на благородните животни. Лакеят отвори вратата и от каретата излезе нисък и пълен мъж, облечен в палто е яка от каракул. След минута той беше вече в стаята.

Чарлз Огъст Милвъртън беше петдесетгодишен, с голяма, умна глава, кръгло подпухнало и избръсната лице, застинала усмивка, остри сиви очички, които живо проблясваха зад големи очила в златни рамки. Би могъл да прилича на Пикуик, ако не беше залепената му усмивка и хладния блясък на внимателните проникателни очи. Гласът му беше мек и приятен и подхождаше на добродушната му външност, когато приближаваше с протегната пухкава ръка, изразявайки съжаление, че не ни е заварил при първото си посещение.

Холмс остави без внимание протегнатата му ръка, лицето му остана каменно и хладно като гранит. Усмивката на Милвъртън стана още по-широка, той вдигна рамене, свали палтото си и след като го, сгъна внимателно и положи върху облегалката на стола, седна.

– Този джентълмен? – запита той, като направи плавен жест към мен. – Няма ли да бъде недискретно?

– Доктор Уотсън е мой приятел и колега.

– Чудесно, господин Холмс. Протестирах само в интерес на нашата клиентка. Работата е толкова деликатна...

– Доктор Уотсън вече знае за нея.

– Значи можем да пристъпим към работа. Вие твърдите, че действувате от името на лейди Ива. Тя упълномощила ли ви е да приемете моите условия?

– Какви ваши условия?

– Седем хиляди фунта.

– А в случай на несъгласие?

– Уважаеми господине, тежко ми е да обсъждам този въпрос, но ако сумата не ми бъде изплатена до четиринадесети, то сватба разбира се, на осемнадесети няма да има.

Непоносимата му усмивка, стана още по-любезна.

Холмс се замисли.

– Струва ми се, че имате запас от излишна увереност – каза той. –

Аз съм запознат със съдържанието на писмата. И моята клиентка ще постъпи така, както аз я посъветвам. Сам разбирате, че указанията, които ще получи от мен ще бъдат: най-искрено да разкаже на херцога всичко и да се осланя на неговото великодушие.

Милвъртън се разсмя.

– Очевидно вие не познавате херцога – рече той.

По разстроеното лице на моя приятел разбрах, че е слушал достатъчно за бъдещия жених.

– В тези писма няма нищо лошо – продължи Холмс.

– Те са смели... много смели – отвърна Милвъртън. – Лейди Ива умее добре да се изразява. Но аз ви уверявам, че херцог Дъвъркор няма да успее да оцени това. Впрочем, ако вие мислите другояче, да спрем дотук. Въпросът е чисто делови. Разбирам, че вие считате, че ако писмата попаднат у херцога, вашата клиентка само ще спечели. В такъв случай е лудост да се заплаща за тях каквато и да е сума.

Милвъртън стана и взе палтото си. Холмс посивя от ярост.

– Почакайте – успя да се овладее той. – Излишно бързате. Ние, разбира се, ще направим всичко, за да избегнем скандала.

Милвъртън отново седна.

– Аз бях уверен, че вие точно така ще погледнете на въпроса – промърмори той.

– Лейди Ива – хаза Холмс – не е богата. Бъдете сигурен, че даже две хиляди фунта означават за нея разорение, да не говорим за сумата, която вие сте и поискал. Поради тази причина смея да ви помоля да се спрем на цената, която, преди малко споменах и да и върнете писмата, защото съм убеден, че това е всичко, което можете да получите от нея.

Милвъртън се разля в усмивка, а в очите му заиграха истински пламъчета.

– Сигурен съм, че това, което казвате за възможностите на младата дама, е истина – каза той. – Но помислете за този брак – такъв подходящ случай! Какво ли не биха направили за нея роднините и приятелите и. Аз мисля, че вие сте в състояние да им внушите, че за нея няма по-подходящ сватбен подарък от тази връзка писма. Обяснете им, че това ще и достави много по-голяма радост от всички лондонски свещници и скъпи вази!

– Това е невъзможно – възрази Холмс.

– Боже мой, колко жалко! – възкликна Милвъртън, измъквайки от джоба си голям бележник. – Все ми се струва, че нашите дами наемат лоши съветници, които не умеят да ги приучват към повече усилия.

Погледнете тук!

Той измъкна от един плик с герб малка записка.

– Това принадлежа... но нека да не бъдем нескромни. Впрочем утре мога да ви съобщя името на тази дама, чийто мъж ще получи тази хартийка. И то пак поради причината, че тя не иска да заплати определена от мен нищожна сума. А можеше да обмени брилянтите си и да ми донесе парите в полунощ. Много жалко. Спомняте ли си внезапния срив в отношенията между мис Майлз и полковник Доркинг два дена преди сватбата? И защо? Не, звучи почти невероятно, някакви си пари! „Морнинг поуст“ описа този случай. А вие продължавате да се пазарите, вие, за когото казват, че сте здравомислещ човек и то когато на карта са поставени честта и бъдещето на вашата клиентка. Учудвате ме, господин Холмс!

– Аз ви съобщих истината – възрази Холмс. – Тези пари моята клиентка не би могла да намери. Даже сумата, която ви назовах, никак не е малка. Отказвате се от нея и погубвате щастието на жената, така ли да разбирам? Какво ще спечелите от това?

– Сгрешихте, господин Холмс! Разгласяването по косвен път на порорящите факти на мен ми носи печалба. Осем или десет са случаите, при които ми се наложи да „накажа“ моите жертви. Когато се разнесе слухът по какъв начин ги „наказвам“, то останалите жертви стават благоразумни и кротки. Разбирате ли?

Холмс скочи от мястото си.

– Хванете го отзад, Уотсън! Не го оставяйте да избяга отук! Сега, сър, ще прегледаме бележника ви.

Милвъртън бързо, като мишка се мушна в ъгъла и опря гръб в стената.

– Господин Холмс, господин Холмс – бързо проговори гой, като разкопча самото си и изваждайки голям револвер, продължи. – Очаквах нещо по-оригинално! С подобно отношение съм се сблъсквал няколко пъти и вярвайте без всякакъв успех за противната страна. Проверете, че съм въоръжен до зъби и няма да се поколебая да употребя оръжие, защото законът е на моя страна. Да не ме смятате за глупак, че да помъкна всички писма тук! Ето че отново сгрешихте, господин Холмс! А сега, джентълмени, желая ви лека нощ, предстоят ми още две срещи, а Хампстед е далеко!

Милвъртън направи няколко крачки до стола, взе палтото си и като държеше ръка върху револвера, тръгна към вратата. Хванах стола за облегалката, но Холмс поклати глава и аз го пуснах. Намигвайки и

кланяйки се, като се усмихваше мазно, Милвъртън напусна стаята, а след няколко секунди чухме звука от вратичката на каретата му и копитата на конете зачаткаха по настилката.

Холмс продължаваше да седи пред огъня, пъхнал дълбоко ръце в джобовете на панталона, главата му беше ниско отпусната, а погледът – втрещен в разгорелите се въглища в камината. Това продължи половин час. След това с рязко движение се изправи на крака, като човек, взел решение, и влезе в спалнята си. Малко след това оттам излезе наконтен занаятчия с козя брадичка и съвсем свободни маниери. Той запали глинената си лула от лампата и хвана дръжката на вратата.

– Ще се върна скоро, Уотсън – рече Холмс и изчезна в мрака на нощта.

Разбрах, че приятелят ми започва атаката срещу Чарлз Огъст Милвъртън. Но на мен и на сън не би ми дошло наум как ще се развият понататък събитията.

Няколко дни подред Холмс излизаше в този вид по най-различно време, но освен, че пътува до Хампстед и че не си губи времето напразно, друго нищо не узнах. Накрая, през една дъждовна вечер, когато бурята беснееше зад стъклата на прозорците, той се прибра, свали костюма си, седна пред огъня и се разсмя от сърце.

– Нима не забелязвате, Уотсън, че в последните дни моето внимание е погълнато от ухаждането на една жена?

– Не.

– В такъв случай ви съобщавам, че се сгодих.

– Скъпи приятелю. Позволете ми да ви поздра...

– Дамата е прислужницата на Милвъртън.

– Господи, Холмс!

– Бяха ми нужни сведения, Уотсън, а само тя можеше да ми ги даде.

– Не ви ли се струва, че сте отишъл твърде далеч?

– Беше необходимо. Сега аз съм майстор-калайджия, наричам се Аскът и работите ми процъфтяват. Всяка вечер ние се разхождахме и разговаряхме. Господи! Какви разговори! За всеки случай узнах всичко, което ми беше нужно. Сега познавам Милвъртън като петте си пръста.

– Холмс, ами девойката?

Той повдигна рамене.

– Мили Уотсън, вие нищо не разбирате. Но за ваше спокойствие ви съобщавам, че имам съперник, който веднага ще заеме мястото ми в сърцето на девойката. Веднага щом ми види гърба. Каква чудесна нощ!

– Нима харесвате такова време?

– Само защото е удобно за нас. Имам намерение тази нощ да проникна в дома на Милвъртън.

Загубих дъх и ме побиха тръпки. Холмс каза всичко това с мрачна и непреклонна решителност. За миг само, като мълния през съзнанието ми преминаха всички възможни последици от този риск – разкриване, арестуване, отхвърляне от обществото, позор и в резултат – моят най-добър приятел – в ръцете на Милвъртън.

– За Бога, Холмс! Размислете – провикнах се аз.

– Скъпи, Уотсън! Вие знаете, че не обичам необмислените постъпки – За да стигна до това разрешение на въпроса, значи, че съм мислил дълго. Освен това познавам степента на риска. От ваша гледна точка аз извършвам престъпление пред закона. Помислете! Утре е последният възможен ден да измъкнем компрометиращите писма. Казано между нас, това е своеобразен дуел между мен и Милвъртън. При първата размяна на удари, вие сте свидетел, победата беше на негова страна. Но схватката продължава. Прочие, Уотсън, когато този негодник беше тук, вие имате желание да ми помогнете. Тази бедна жена няма достатъчно средства, а между роднините и приятелите и няма нито един, който да застане зад нея нито с воля, нито със средства.

– Всичко това никак не ми харесва, но виждам, че това е единственият начин – казах аз. – Кога тръгваме?.

– Вие няма да дойдете с мен.

– В такъв случай и вие няма да ходите никъде – възразих. – Давам ви честната си дума (която никога не съм нарушавал), че веднага ще намеря файтон и ще отида в полицията, където ще съобща за вашите намерения, ако не ми обещаете, че и аз ще дойда с вас.

– Не можете с нищо да ми помогнете.

– Откъде сте сигурен? Нима сте предвидил всичко, което може да ви се случи. Както и да е, моето решение остава непроменено. Не пренебрегвайте факта, че аз също имам репутация и чувство за собствено достойнство.

Отначало Холмс изглеждаше доста ядосан, но постепенно лицето му се проясни и той ме тупна по рамото.

– Добре, скъпи приятелю, нека така да бъде. Много години живяхме в една квартира; не трябва да изневеряваме на традицията. Ако не ни провърви, ще делим една килия. Признавам си, винаги съм считал, че от мен би излязъл чудесен престъпник. Сега ни се отдава блестяща възможност да проверим тази теория.

Холмс извади от раклата голям кожен несесер и като го отвори, ми показа няколко лъскави инструмента.

– Това е съвременен касоразбивачески комплект. Тук има всичко необходимо. Има и елмаз за рязане на стъкло, различни шперцове и всякакви приспособления, необходими и едновременно доказващи прогреса на цивилизацията. Има даже специален фенер. Така че всичко е наред. Имате ли безшумни обувки?

– Разбира се. Обувки за тенис с гумени подметки.

– Чудесно. А маска?

– Мога да направя от черна коприна.

– Забелязвам у вас вродена склонност към такива неща. Добре, направете маските. Ще похапнем преди тръгване студена закуска. Сега е осем и половина. В единадесет трябва да бъдем на Чърч роуд. Оттам имаме четвърт час до Апълдор Тауърс. Ще започнем нашата работа малко преди полунощ. Милвъртън спи много дълбоко и винаги си ляга в десет и половина. Ако всичко е благополучно, ще си бъдем у дома в два часа с писмата на лейди Ива в джоба.

Облякохме фракове, за да приличаме на хора, излизащи от театър. На Оксфорд стрийт наехме файтон и пристигнахме до Хампстед. След като се разплатихме с кочияша, вдигнахме яките и закопчахме дрехите догоре, защото духаше пронизващ вятър и беше студено.

– Работата е много деликатна – рече Холмс. – Документите се намират в кабинета на Милвъртън. Заключени са в сейф. Кабинетът е съединен със спалнята. Както при всички пълни хора, надарени с добро здраве, нашият негодник има здрав сън. Агата (така се нарича годеницата ми) твърди, че не можеш с топ да го събудиш. Милвъртън има секретар, който през целия ден е в кабинета, ето защо избрах нощния поход. Има и зло куче, което налита на всеки. Тъй като в последните две вечери отивах при Агата късно, тя започна да затваря кучето. Вижте сега – това е къщата – тази голямата, в дъното на парка. Ще минем през вратата, после край лавровите храсти. Време е да слагаме маските. Както забелязахте, не свети ни един прозорец. Всичко е наред.

Сложихме маските и превъплъщавайки се в истински разбойници, се промъкнахме към мрачния безмълвен дом. От едната страна имаше покрита веранда с няколко прозореца и две врати.

– Това е спалнята му – прошепна Холмс. – Наред с нея е вратата на кабинета. За съжаление заключена е с ключ и в допълнение резе. Ще вдигнем много шум, докато отстраним тези препятствия. Ще заобиколим. Отзад има оранжерия, която е съединена с гостната.

Оранжерията също беше заключена, но Холмс изрязва едно от стъклата на вратата, пхна ръката си в отвора, отключи вратата и от този момент нататък ние станахме престъпници. Лъхна ни влажен и топъл въздух от зимната градина и тежки, омайващи аромати от екзотичните растения. Холмс ме хвана над лакътя и в тъмното бързо ме поведе покрай храстите, чиито клонки ни шибаха, в лицата. Моят приятел притежаваше още една забележителна способност: той добре виждаше на тъмно. Все така държейки ме за ръка, той отвори една врата и аз почувствавах, че влизаме в голяма стая, в която доскоро са пушени цигари. Холмс се движеше внимателно, стараяйки се да не докосва никакъв предмет или мебел. След това той отвори друга врата. Като протегнах ръка, аз напипах няколко палта и разбрах, че се намираме в коридора. След малко Холмс отвори трета врата от дясната страна. Нещо скочи върху нас и едва не припаднах. Щях да се разсмея на уплахата си, когато разбрах, че това е котарак. Тук в камината гореше огън и също миришеше силно на цигари. Холмс изчака да влезе и затвори вратата. Бяхме в кабинета на Милвъртън. Завесата на отсрещната стена скриваше вратата към спалнята.

Огънят в камината даваше достатъчно светлина, за да разгледаме стаята. До вратата видях електрически ключ, но не биваше да палим осветлението. От едната страна имаше прозорец с изглед навън, който ние бяхме видели. От другата страна беше вратата към покритата веранда. В средата на стаята имаше бюро с въртящо кресло, тапицирано с ярко червена кожа. Отсреща имаше голям шкаф за книги, върху, който беше поставен мраморен бюст на Атина. В ъгъла, между шкафа и стената, беше заветният сейф, чиито излъскани медни дръжки проблясваха от огъня в камината. Холмс безшумно се приближи и го разгледа. След това приближи също така тихо до вратата на спалнята и се послуша. Цареше тишина. Изведнъж в главата ми хрумна, че няма да е зле да си осигурим път за отстъпление през външната врата. Разгледах я. За мое огромно учудване вратата не беше заключена нито с ключ, нито с резе. Докоснах Холмс по ръката и той извърна маскираното си лице към вратата. Разбрах, че той е не по-малко учуден.

– Това не ми харесва – тихо прошепна той. – Не разбирам нищо. Във всеки случай не трябва да губим време.

– С какво да ви помогна?

– Застанете до вратата и ако чуете шум, спускайте резето. Пътят ни за отстъпление ще бъде този, по който дойдохме – през оранжерията. Ако пък някой ни изненада от тази посока, ще се оттеглим през вратата

при положение, че сме взели документите. Ако още не сме успели да си свършим работата и ни обезпокоят, нашето скривалище ще бъде зад прозоречната завеса. Разбрахте ли?

Кимнах с глава и застанах до вратата. Първото ми чувство на страх отлетя и аз треперах от удоволствие, каквото никога не съм изпитвал даже когато защитавахме закона. Сега ние пренебрегнахме същия този закон, мачкахме го и въпреки това насладата ми беше пълна. Ясно разбихах, че това чувство се подклажда от съзнанието, че нашите подбуди бяха джентълменски, възвишени, а не егоистични. От друга страна презрението, което изпитвах към мерзката личност на Милвъртън, увеличаваше ловджийската ми страст. Не чувствах вина, напротив, изпитвах – радост и възбуда от опасността, на която се подложихме. С възхищение наблюдавах Холмс. Той разтвори несесера и избра необходимите инструменти, като хирург преди сложна операция. Знаех, че отварянето на сейфове е неговото призвание и разбирах радостта, която изпитваше от срещата със зеленото позлатено чудовище, държашо в устата си репутациите на много прекрасни дами. Запретна ръкавите на фрака (той беше свалил палтото си на стола) и започна. Аз стоях до вратата, която излизаше на верандата и като не изпусках от очи другата врата, бях готов за всяка случайна изненада, но всъщност няха никакъв план на действие, ако бъдем открити. От половин час вече Холмс съсредоточено работеше, сменяйки инструментите с прецизността и умението на механик от най-висока класа. Накрая се чу шум от изщракване, широката зелена врата се отвори и на мержелеещата светлина от камината видях в сейфа няколко пакета, завързани, запечатани и надписани. Холмс взе един от тях, но на това слабо осветление беше трудно да се чете. Той извади фенера с дискретна светлина, но като че ли се побоя да го включи. Изведнъж забелязах, че Холмс – повдигна глава и започна да се ослушва. След това само за миг той тласна масивната врата на сейфа, взе палтото си, прибра инструментите в джобовете и бързо се отправи към прозоречната завеса, като ми направи знак да го последвам.

Едва когато се присъединих към него, чух това, което беше разтревожило тънкия му слух. Някъде в къщата се долавяше шум. Хлопна врата. Отчетливо се чува отмерени тежки стъпки, които бързо приближаваха към нас. Стъпките спряха пред вратата на кабинета. Вратата се отвори. Електрическият ключ щракна рязко. Последва затваряне на вратата. До обонянието ни достигна остър мирис на цигара. Стъпките се разнесоха на няколко ярда от нас. Някой ходеше напред – назад. Накрая това престана и из скърца стол. След това се чу прещракване на ключ в

ключалка и последва друг шум от разлистване на книжа.

До този момент не се осмелявах да погледна, но сега тихо раздвижих завесата и се загледах през тесния процеп. Холмс, притиснат до мен, също наблюдаваше. Почти на една ръка разстояние от нас видяхме широкия и закръглен гръб на Милвъртън. Очевидно, нашите разчети относно неговите действия бяха съвършено погрешни.

Той явно не беше влизал в спалнята, а вероятно е бил или в билиардната, или в пушалнята в далечния край на къщата, чиито прозорци не беше възможно да видим. Голямата му побеляваща глава с блестяща плешивина беше точно пред очите ни. Той седеше облегнат на червеното кожено кресло с протегнати крака, а от устата му стърчеше дълга черна цигара. Беше облечен с всекидневна дреха с цвят на червено вино, с черна бархетна яка. Държеше в ръцете си продълговат документ и го четеше лениво, изпускайки периодично кълба дим от устата си. Спокойната му поза показваше, че се е разположил в кабинета задълго.

Почувствавах, че ръката на Холмс потърси моята и успокоително я стисна. Като че ли ми казваше, че е предвидил и такъв развой на събитията и не се вълнува. Аз не знаех дали той вижда, че вратата на сейфа не е затворена плътно и че Милвъртън всеки момент може да забележи това. За себе си реших, че ако той открие това обстоятелство – ще изскоча внезапно от засадата си, ще надена на главата му палтото си, ще го вържа, а останалото ще предоставя на Холмс. Но Милвъртън ни веднъж не вдигна поглед. Той нетърпеливо четеше лист след лист документите, които държеше. Мислех, че след като свърши с четенето и като довърши цигарата си, ще се оттегли в спалнята. Но той не успя да свърши нито едното, нито другото, защото се случи нещо неочаквано.

Бях забелязал, че Милвъртън проявява признаци на нетърпение, понеже често поглеждаше часовника си. Даже веднъж стана и пак седна, което изтълкувах в този смисъл. Изобщо не можех да допусна, че той би си уредил среща в такова необичайно време. Изведнъж откъм страната на верандата дочух слаб шум. Това беше звук от стъпки. Милвъртън избута книжата върху бюрото и се завъртя на стола. На вратата тихо се почука. Той стана и я отвори.

– Закъсняхте с половин час – рязко произнесе той.

Значи ето къде беше обяснението за незаключената врата и за нощното му бдение! Дочу се леко шумолене от женска дреха. От страх да не ни забележи, когато стана да отвори вратата, бях пуснал края на завесата, но сега воден от любопитство, отново я отместих леко. Милвъртън пак беше заел мястото си в креслото, а черната цигара надменно

стърчеше от устата му. В средата на кабинета, осветена от електрическата светлина, стоеше висока, стройна жена с черна качулка на главата, пристегната под брадата, а лицето и бе покрито с воал. Тя дишаше поривисто и бързо и гъвкавата и снага трептеше от силно вълнение.

– Вие, скъпа, ме лишихте от нощната ми почивка – рече Милвъртън. – Надявам се, че ще ме възнаградите за това. Наистина ли не можете да дойдете по-рано?

Жената поклати глава.

– Разбирам, че не сте могла. Казвате, че графинята е безмилостна към вас. Сега имате възможност да и го върнете с лихвите! Но, какво ви е, девойче? Защо треперите така? Хайде, съвземете се! Нека пристъпим вече към работа. – Той извади от чекмеджето бележка, – Вие твърдите, че притежавате пет писма, които силно компрометират графиня д'Албер. Искате да ги продадете, аз пък желая да ги купя. Чудесно. Остава да определим цената. Разбира се, аз следва да прегледам писмата, за да се уверя дали представляват толкова голям интерес за мен. Господи, това вие ли сте?!

Без да каже дума, жената дръпна воала и свали качулката си. Видях красива брюнетка с правилни, остри черти, изящен гърбав нос, гъсти черни вежди над горящите от ненавист очи и тънки устни, разтегнати в зловеща усмивка.

– Да, аз съм – каза жената. – Нещастницата, която погубихте.

Милвъртън се разсмя, но в смеха му се долавяше страх.

– Вие бяхте толкова упорита. Защо трябваше да довеждате нещата докрай – рече той. – Бъдете сигурна, че по своя воля не бих могъл и муха да обидя. Но всеки трябва да се прехранва някак. Какво ми оставаше да направя? Аз ви бях определил цена, която ви беше във възможностите. Вие не поискате да я заплатите.

– И тогава вие изпратихте писмата на съпруга ми; това разкъса сърцето на един от най-благородните хора на света. Аз бях недостойна дори да му завържа връзките на обувката. А той почина. Спомняте ли си нощта, когато тук, в Този кабинет, аз ви молих и исках от вас милост, а вие се смеехте в лицето ми? Вие и сега се опитвате да се смеете, но устните ви ви издават. Негодник! Нищожество! Вие изобщо не сте се надявал, че ще се срещнем отново! Но аз разбрах как може човек да ви изненада сам през нощта. Е, Чарлз Милвъртън, искате ли да ми кажете още нещо?

– Не си въобразявайте, че сте ме изплашила – отвърна Милвъртън, ставайки. – Трябва само да извикам, за да се яви прислугата ми и да ви

залови. Но аз мога да бъда снизходителен, защото разбирам причината за гнева ви. Идете си. И считайте разговора ни за приключен.

Но жената все така стоеше, държеше ръката си под плаща и продължаваше да се усмихва зловещо.

– Вие повече няма да имате възможност да погубвате ничий живот, както погубихте моя. Няма да можете да разкъсвате сърцата, както разкъсахте моето. Аз ще спася света от отровната змия! Ти си го заслужи, куче!

В ръката и проблесна малък пистолет. Последва изстрел, втори, трети... Дулото на оръжието беше на половин метър от гърдите на Милвъртън. Той се люшна, падна на бюрото, закашля се, вкопчвайки ръцете си в книгата. Опитва се да се повдигне и да направи крачка. Екна шести изстрел и той се строполи на пода.

– Вие ме убихте – едва успя да произнесе той.

Жената втренчено погледна жертвата си. След това го приближи и го изрита по лицето с тока на обувката си. Пак го погледна. Милвъртън не помръдна. Изшумоляха женски дрехи, в стаята нахлу свеж въздух и отмъстителката изчезна.

Никаква намеса от наша страна не би могла да спаси този човек от съдбата му. Но ако Холмс не беше ме хванал за ръката, когато жената изпращаше куршум след куршум по клатушкащия се Милвъртън, сигурен съм, че щях да му се притека на помощ. Разбрах какво означаваше неговото настойчиво ръкостискане. Това не беше наша работа, най-накрая правосъдието беше настигнало мерзавеца. Ние имахме ясна цел и задачата ни направи свидетели на всичко. Веднага след като жената изчезна, Холмс с котешка пъргавина се хвърли към вътрешната врата и обърна ключа в ключалката. В същия момент дочухме бързи стъпки и гласове. Изстрелите бяха разбудили цялата къща. Холмс приближи сейфа съвсем невъзмутимо, загреба с двете си ръце връзките с писма и ги хвърли в огъня, след това отново и отново, докато не остана нито листче. Някой натискаше дръжката на бравата и блъскаше по вратата. Холмс погледна бегло нататък. След това взе от бюрото опръсканите с кръв документи и ги метна в огъня. Извади ключа от външната врата, пропусна ме да изляза преди него и заключи отвън.

– Оттук, Уотсън – каза той, – трябва да прескочим стената на градината.

Не можех и да си представя, че тревогата ще се разпространи толкова скоро. Светеха всички прозорци, главният вход беше отворен, навсякъде тичаха хора и говореха възбудено. Някой ни беше забелязал и ни

извика да спрем. Това още повече увеличи бързината, с която се придвижвахме. Холмс чудесно познаваше градината и тичаше пред мен, а аз се стараех да не изоставам, защото имах чувството, че усещам дъха на моя преследвач по врата ми. Пътят ни беше преграден от шестфутова стена. Холмс ловко я прескочи. Когато и аз се прехвърлях, усетих, че нечия ръка ме хвана за крака. Ритнах го, покатерих се отгоре и почувствувах, че зидът е посипан с парчета натрошено стъкло. Скочих и паднах по лице в някакви храсти: Холмс ме повдигна и побягнахме лудо из Хампстедската пустош. Сигурно бяхме изминали две мили, когато Холмс спря и се ослуша. Не се чуваше никакъв звук. Бяхме спасени.

На следната сутрин, след като бяхме закусили и вече пушихме, при нас се яви инспектор Лестрейд от Скотланд Ярд. Видът му беше както в повечето случаи важен и многозначителен.

– Добро утро, господин Холмс, добро утро – произнесе той. – Кажете ми, много ли сте зает в момента?

– Зает съм, но съм готов да ви чуя.

– В състояние ли сте да ни помогнете в едно много интересно разследване. Случаят в Хампстед.

– Господи! – възкликна Холмс. – Какво се е случило там?

– Убийство... драматично и забележително. Тъй като ми е добре известно, че вие се интересувате от подобни дела, ще ви бъда много признателен, ако дойдете с мен до Апълдор Тауърс и ми помогнете. От известно време ние следяхме убийтия. Между нас казано той е бил съвършен негодник. Знаехме, че пази в сейфа си компрометиращи писма и ги е използвал за шантаж. Всичко това е изгорено от убиеца. Не е оставено нищо ценно. Предполагаме, че престъпниците са хора от висшето общество, които са се ръководили от една единствена цел – да спре вълната от изнудвания и разгласяване.

– Престъпниците са били няколко, така ли? – запита Холмс.

– Двама. Едва не са ги заловили на местопрестъплението. Разполагаме с тяхното описание, а има и многобройни следи от обувките им. Първият е бил много бърз и ловък; вторият е щял да бъде заловен в градината, но се е изплъзнал. Той е бил среден на ръст, със здраво телосложение, с широко лице – и дебел врат, с мустаци и маска на лицето.

– Тези признаци са много неопределени – усмихна се Холмс. – Те напълно подхождат например на Уотсън.

– Вярно е – усмихна се също инспекторът. – Ами да, те се покриват напълно с доктор Уотсън.

– Боя се, че не мога да ви помогна, Лестрейд. Аз познавах този

Милвъртън и го смятам за един от най-опасните хора на Лондон. По мое мнение има престъпления, върху които законът не се разпростира. Личното отмъщение понякога е справедлива работа. Не спорете, моля ви. Моите симпатии са на страната на престъпника, когото издирвате. Аз няма да се заема е това дело. Реших вече.

През цялото утро Холмс не каза нито дума за трагедията, която се разигра пред очите ни. Но аз забелязах, че той беше много замислен и разсеян, като човек, който се опитва да си спомни нещо. Изведнъж той скочи от креслото.

– Кълна се в Юпитер – изкрещя той. – Спомних си! Вземете си шапката и тръгвайте с мен!

Едва ли не на бегом преминахме Бейкър стрийт, Оксфорд стрийт и се спряхме в началото на Риджънт съркъс. От лявата страна имаше витрина на магазин, на която бяха изложени снимките на всички знаменитости на деня и всепризнати красавици. Очите на Холмс се заковаха на една фотография и когато проследих погледа му, видях портрета на млада жена с изискани дрехи и висока брилянтна диадема на благородната глава. Видях тънко очертания нос, гъстите вежди, правите устни и малката волева брадичка. Дъхът ми спря, когато прочетох прославленото във вековете име на високопоставения благородник и държавник – нейният покоен съпруг. Очите ми срещнаха погледа на Холмс. Отстранихме се от витрината и приятелят ми постави пръст на устните си...

КРАЙ

Arthur Conan Doyle
The Adventure of Charles Augustus Milverton, 1904

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация

Артър Конан Дойл
Приключенията на Шерлок Холмс

Приключения 2

Приключението със строителния предприемач от Норуд
Пенснето със златните рамки
Короната с берилите
Глория Скот
Смъртта на Чарлз Огъст Милвертън

Издател: КФ „БИСЕРНА 91“
София, 1991

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7308>]